

021007-1

Živá, aktuální slovní (jazyková) komunikace není nikdy jen tím, co je slovy vyjádřeno, vysloveno, ale vždycky k tomu nerozlučně náleží zabarvení hlasu, mimika obličeje, gesto rukou – a ovšem také situace, v níž bylo něco za doprovodu toho všeho řečeno. Už z tohoto důvodu musíme vzít v úvahu, že řeč je něčím daleko bohatějším a nejrůznějších významů plnějším než jazykové sdělení. Když tedy Aristotelés řekne, že místo pravdy je v LOGU (což je zapotřebí překontrolovat, zda v originále je vskutku LOGOS), což se tradičně a obvykle překládá „v soudu“, poslední dobou také „ve větě“ nebo „ve výroku“, je to velké ochuzení, ba závažný posun. Při úvaze o dělitelnosti LOGU Aristotelés připouští LOGOS ještě u jednotlivého slova; to je podle něho dělitelné, ale pak už prý tam žádný LOGOS není. To by pak znamenalo, že místem pravdy je ještě i jednotlivé slovo. Vzniká tím velká otázka, a ještě několik sub-otázek. Slovo má význam, smysl, něco znamená; je už tento význam, tento smysl buď pravdivý nebo nepravdivý? Pakliže trváme na tom (opět s odvoláním na Aristotela), že pravdivý či nepravdivý může být teprve soud, případně výrok, znamená to, že připouštíme, že jsou možné významy, které nepodléhají posouzení co do pravdivosti. To by pak otevřelo cestu k uznání oněch druhotných, doprovodných momentů, jako je způsob promluvení nebo zatváření či gesto apod., o jejichž pravdivosti nemůže být řeči, jako významo-tvorných, smyslo-tvorných. To je, myslím, zcela nepochybný závěr, ostatně platný a uznávaný, i když by způsob, jak jsme k němu dospěli, mohl být někým zpochybňován. (Celý tento výklad je ovšem založen na „přirozeném“ způsobu, jak interpretujeme zvukové vlny, dorážející na naše sluchové ústrojí; to je základ dost nepevný, především pak náležitě nezkontrolovaný, takže bychom se k tomu měli se vší důkladností vrátit.)

(Praha, 021007-1.)